



ข้อเสนอเชิงนโยบายการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงรุกของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1
Policy Proposals to Promote Active Learning in History Education in Schools
under The Surin Primary Educational Service Area Office 1

สุรดิษ สุวรรณลา

ศุภธนภุช ยอดสละ

วสันต์ชัย กากแก้ว

อุรดิช พลศรี

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Suradit Suwanla

Suphatanakris Yodsala

Vasanchai Kakkeaw

Urid Polstri

Master of Education Program in Educational Administration, Surin Rajabhat University

Corresponding Author Email: suradit1991@gmail.com

วันที่รับบทความ: 22 พฤษภาคม 2568; วันที่แก้ไขบทความ 31 พฤษภาคม 2568; วันที่ตอบรับบทความ: 4 มิถุนายน 2568

Received: May 22, 2025; Revised: May 31, 2025; Accepted: June 4, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงนโยบาย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษา และ 2) จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงรุก ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 รูปแบบการวิจัยเป็น การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Design) การดำเนินการวิจัยมี 2 ระยะ ระยะที่ 1 เป็นการศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำนวน 330 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นระยะที่ 2 เป็นการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายฯ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 คน และประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของนโยบาย สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ การหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงรุก ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2. ข้อเสนอเชิงนโยบายการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงรุก ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา 2) ด้านหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา 4) ด้านการใช้สื่อและสร้างนิเวศการเรียนรู้ และ 5) ด้านการร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของนโยบาย อยู่ในระดับมาก สามารถนำไปใช้ได้

คำสำคัญ : ข้อเสนอเชิงนโยบาย; การบริหารสถานศึกษา; การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงรุก

Abstract

This policy research aimed to 1) study the level of school administration to promote active learning in history education, and 2) develop policy proposals to promote active learning in history education in schools under the Surin Primary Educational Service Area Office 1. The research design employed a mixed-methods approach and was conducted in two phases. In Phase 1, the study level of school administration, the sample consisted of 330 participants, including school administrators and heads of social studies, religion, and culture department within the Surin Primary Educational Service Area Office 1, selected through stratified random sampling. In Phase 2, the development of policy proposals, derived from in-depth interviews with nine key informants, followed by an evaluation of the propriety and feasibility of the proposed policies by nine experts. The research instruments included questionnaires, semi-structured interview forms, and policy proposal propriety and feasibility evaluation forms. The statistical methods used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The results of this research were as follows: 1. The level of school administration to promote active learning in history education in schools under the Surin Primary Educational Service Area Office 1, both overall and across specific dimensions, was rated highly. 2. The policy proposals to promote active learning in history education in schools under the Surin Primary Educational Service Area Office 1 comprised of five key dimensions: 1) Educational Administration, 2) Curriculum and Instructional Processes, 3) Personnel Development, 4) Learning Materials and Learning Ecosystems, and 5) Collaboration with Local Networks. The propriety and feasibility evaluation of the policy proposals was highly rated, confirming that the policies are applicable and can be implemented.

Keywords: Policy Proposals; School Administration; Active Learning in History Education

บทนำ

รัฐบาลปัจจุบันมีนโยบายในการปฏิรูปการศึกษาและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมุ่งส่งเสริมให้คนไทยเป็นคนดี มีวินัย และภูมิใจในชาติ รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนตามความถนัด ใช้เทคโนโลยีการศึกษาสมัยใหม่ และส่งเสริมงานวิจัยพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรม โดยไม่ละเลยการศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของประเทศไทย และการปลูกฝังความรักในสถาบันหลักของชาติ เพื่อให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของโลกสมัยใหม่อย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม การพัฒนาเยาวชนของชาติต้องอาศัยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และหน้าที่พลเมือง ซึ่งมีความสำคัญในการพัฒนาให้เยาวชนเกิดความรัก ห่วงเห่น และมีจิตสำนึกที่ดีต่อประเทศชาติ กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งเน้นการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ให้ทันสมัย น่าสนใจ เหมาะสมกับวัยและ

บริบทของพื้นที่ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทุกช่วงวัยเข้าใจและภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย มีคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม และหลักคิดที่ถูกต้องต่อบ้านเมืองและสถาบันสำคัญของชาติ เป็นพลเมืองที่ดี และมีจิตสำนึกความเป็นไทย โดยมีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนให้นโยบายนี้เป็นรูปธรรม

วิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ช่วยให้เข้าใจพัฒนาการของสังคมและเหตุการณ์ในอดีต วิเคราะห์ปรากฏการณ์ในปัจจุบันและอนาคต ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ การใช้เหตุผลอย่างมีวิจารณญาณ ตลอดจนปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความภาคภูมิใจในความเป็นไทยและท้องถิ่น เป็นรากฐานของการดำเนินชีวิตในสังคมประชาธิปไตย เพื่อให้สมาชิกในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข แต่จากรายงานการศึกษาวิจัยสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) พบว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในประเทศไทยยังประสบปัญหาพร้อมสมัยหลายด้าน เช่น ผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์ การจัดเวลาสอนในหลักสูตรมีไม่เพียงพอ สื่อการเรียนการสอนมีจำกัด สถานศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญน้อยและไม่ค่อยจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดหาสื่อในรายวิชาประวัติศาสตร์ อีกทั้งครูผู้สอนจำนวนมากไม่ได้จบการศึกษาวิชาเอกประวัติศาสตร์โดยตรง ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ วิธีการสอนส่วนใหญ่ยังเน้นการบรรยายและการท่องจำมากกว่าการพัฒนาทักษะคิดวิเคราะห์และการเชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ทำให้การจัดการเรียน การสอนวิชาประวัติศาสตร์ในประเทศไทยยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร อีกทั้งสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุรินทร์ (2565) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า วิชาประวัติศาสตร์ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน ยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ชาติเป็นหลัก ไม่เน้นประวัติศาสตร์ท้องถิ่นซึ่งอยู่รอบตัวผู้เรียนในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ ครูขาดองค์ความรู้ในด้านเนื้อหาสาระเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น หรือบางครั้งครูยึดเนื้อหาในหนังสือเรียนเป็นหลัก ไม่ได้เน้นที่จะปลูกฝังการพัฒนาความคิดเชิงประวัติศาสตร์ให้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนนำความรู้มาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้น้อย ปัญหาเหล่านี้สะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้นวัตกรรมการสอนที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีจิตสำนึกทางประวัติศาสตร์

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและมีความหมาย โดยมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครูและเพื่อนร่วมชั้น ผู้เรียนจะได้ลงมือปฏิบัติจริง ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างมีความหมาย ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างรอบด้าน ทั้งด้านความคิดวิเคราะห์ สติปัญญา อารมณ์ ทักษะชีวิต และทักษะวิชาชีพที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 (หน่วยศึกษานิเทศก์, 2562) อีกทั้งกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้กำหนดนโยบายขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระวิชาให้เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยเฉพาะวิชาประวัติศาสตร์ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างอัตลักษณ์ ความรักชาติ และความภาคภูมิใจในความเป็นไทย การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงรุก ช่วยส่งเสริมการคิดวิเคราะห์เชิงระบบ การใช้เหตุผล และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งนำไปสู่การปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาท้องถิ่นของตน อันจะช่วยหล่อหลอมเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศชาติในระยะยาว ซึ่งการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงรุก จึงเป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยโรงเรียนจะต้องดำเนินงานบนฐานของการบริหารจัดการ

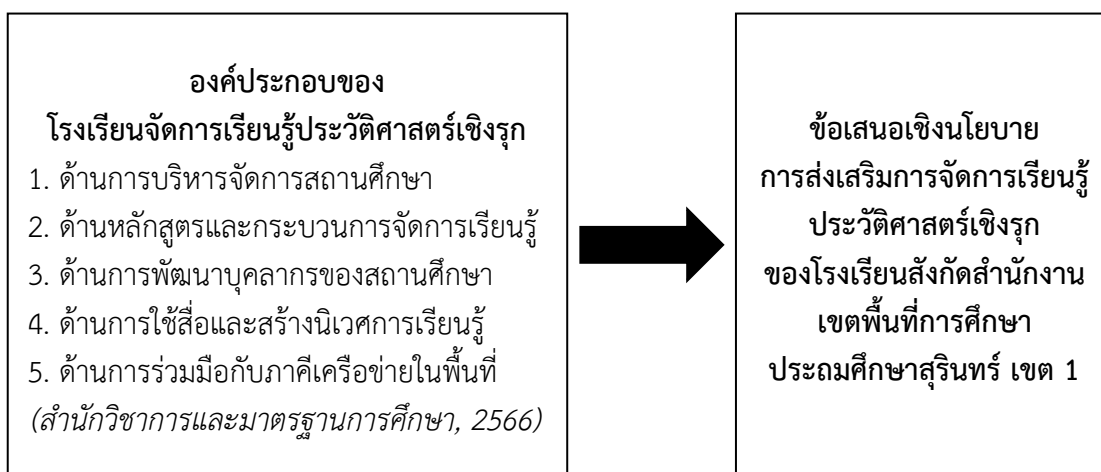
ที่มีคุณภาพ ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่บูรณาการกิจกรรม สื่อ นวัตกรรม และทรัพยากรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน สามารถขยายผลสู่สถานศึกษาอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดระบบการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่ยั่งยืนทั้งในระดับพื้นที่และระดับประเทศ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2566) จะเห็นได้ว่าวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย เป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลในการขับเคลื่อนการสร้างคนให้เป็นพลเมืองดี แต่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เท่าที่ควร ถึงแม้จะมีการส่งเสริมสนับสนุนจากภาครัฐมาอย่างยาวนานก็ตาม ทั้งนี้อาจเกิดปัญหาในการจัดการเรียนรู้หลายด้าน ซึ่งการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จะเป็นแนวทางที่จะช่วยให้การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ประสบความสำเร็จ ดังนั้น จึงควรที่จะมีการกำหนดนโยบายในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงรุกในสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาของชาติตามที่ต้องการ

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงรุก ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 เพื่อนำข้อมูลและองค์ความรู้ที่ได้มาจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงรุก อันจะนำไปสู่การกำหนดนโยบายในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านทั้งด้านความคิด สติปัญญา และอารมณ์ความรู้สึกมีการประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียน ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นพลเมืองที่ดีของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงรุก ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1
2. เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงรุก ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

กรอบแนวคิดการวิจัย



แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** องค์ประกอบของโรงเรียนจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงรุก ประกอบด้วย ดังนี้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2566)

- 1.1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา
- 1.2 ด้านหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้
- 1.3 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา
- 1.4 ด้านการใช้สื่อและสร้างนิเวศการเรียนรู้
- 1.5 ด้านการร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 **ประชากร** คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 290 โรงเรียน (ข้อมูลประจำปีงบประมาณ 2568)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

2.2.1 ระยะที่ 1 การศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงรุก กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรตารางคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 165 โรงเรียน ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) กำหนดสัดส่วนโดยมีขนาดสถานศึกษาเป็นชั้น (Strata) ได้แก่ 1) สถานศึกษาขนาดเล็ก 2) สถานศึกษาขนาดกลาง และ 3) สถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ แล้วจึงทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลาก รวมจำนวนทั้งสิ้น 330 คน

2.2.2 ระยะที่ 2 การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงรุก กลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา ศักขานิเทศก์ อาจารย์มหาวิทยาลัย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามขนาดโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยการประเมินความเหมาะสม (Propriety) และความเป็นไปได้ (Feasibility) ของข้อเสนอเชิงนโยบาย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา ศักขานิเทศก์ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูที่มีวิทยฐานะตั้งแต่ครูชำนาญการพิเศษขึ้นไป

3. **ขอบเขตด้านพื้นที่การทำวิจัย** คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำนวน 290 โรงเรียน

4. **ขอบเขตด้านเวลา** ระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2567 – มีนาคม 2568

5. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** ได้แก่ แบบสอบถามระดับการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงรุก, แบบสัมภาษณ์ข้อเสนอเชิงนโยบาย, และแบบประเมินความเหมาะสมและความ

เป็นไปได้อย่างข้อเสนอเชิงนโยบายการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงรุก ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

6. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

6.1 ระยะที่ 1 การศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงรุก ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

6.1.1 ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1.2 สร้างเครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถามฯ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 40 ข้อ ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) คำนวณหาค่าดัชนี IOC คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 ได้ข้อคำถามผ่านเกณฑ์ จำนวน 40 ข้อ แก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารและคณะครูที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ได้เท่ากับ 0.925

6.1.3 นำแบบสอบถาม ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 330 คน ในรูปแบบออนไลน์ (Google Form) จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามฯ มาวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผลการวิจัย

6.2 ระยะที่ 2 การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงรุก ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

6.2.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามระดับการบริหารสถานศึกษา มาสรุปประเด็นเพื่อเป็นแนวทางของข้อคำถามในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

6.2.2 นำแบบสัมภาษณ์ฯ ไปดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา ศึกษานิเทศก์ อาจารย์มหาวิทยาลัย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามขนาดโรงเรียน เก็บข้อมูลโดยการจดบันทึกรายบุคคล

6.2.3 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) สรุปข้อมูลและนำเสนอเป็นความเรียงในแต่ละประเด็น มาจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย

6.2.4 นำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายฯ ไปประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา ศึกษานิเทศก์ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูที่มีวิทยฐานะตั้งแต่ครูชำนาญการพิเศษขึ้นไปนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผลการวิจัย

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือใช้การหาค่า IOC และการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงรุกของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.87) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ได้แก่ ด้านหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.81), ด้านการใช้สื่อและสร้างนิเวศการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.77), ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.82), ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.81) และด้านการร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.92) ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงรุก ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยภาพรวม และรายองค์ประกอบแต่ละด้าน

องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงรุก		ระดับการปฏิบัติ			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1	ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา	3.91	0.82	มาก	3
2	ด้านหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้	4.11	0.81	มาก	1
3	ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา	3.86	0.93	มาก	4
4	ด้านการใช้สื่อและสร้างนิเวศการเรียนรู้	4.02	0.77	มาก	2
5	ด้านการร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่	3.62	0.92	มาก	5
โดยรวม		3.90	0.87	มาก	

2. ผลการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงรุก ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ประกอบด้วย 5 ด้าน รวม 12 นโยบาย มีรายละเอียดดังนี้

2.1 นโยบายด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ได้แก่ การกำหนดนโยบายที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงรุกให้ชัดเจน นำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม การมีระบบการดำเนินงาน กำกับติดตาม นิเทศภายใน และประเมินผลการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงรุกภายในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

2.2 นโยบายด้านหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การกำหนดหลักสูตรท้องถิ่นในหลักสูตรสถานศึกษา บูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกชั้นปีการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่หลากหลายน่าสนใจ นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ พร้อมทั้งจัดสรรอุปกรณ์ให้เพียงพอและเหมาะสม

2.3 นโยบายด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ได้แก่ การพัฒนาครูผู้สอนโดยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การส่งเสริมให้ครูมีทักษะการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ได้

นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ และการจัดให้มีการดำเนินงานตามกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงรุก

2.4 นโยบายด้านการใช้สื่อและสร้างนิเวศการเรียนรู้ ได้แก่ การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ จัดประกวดสื่อ จัดทำสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ และการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้มีแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ภายในโรงเรียนและมีการศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนและจังหวัด

2.5 นโยบายด้านการร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ ได้แก่ การสร้างเครือข่ายวิชาชีพครู มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน นำเสนอผลงานและเผยแพร่วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ มีกิจกรรมส่งเสริมประวัติศาสตร์ระดับเขตพื้นที่ และการประสานงานความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ในท้องถิ่น สถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์

สรุปผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของนโยบาย โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.72) สามารถนำไปใช้ได้

อภิปรายผล

1. ระดับการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงรุก ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.87) เมื่อพิจารณาเรียงองค์ประกอบพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.81) ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงรุก ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 มีระดับการปฏิบัติและดำเนินการส่งเสริมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงรุก อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อาจเป็นเพราะเกิดจากการที่ครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้ลงมือปฏิบัติในชั้นเรียนโดยตรง เป็นผู้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ได้อย่างยืดหยุ่น โดยไม่ต้องรอการเปลี่ยนแปลงจากระดับนโยบาย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และสามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์ประวัติศาสตร์กับชีวิตจริงได้อย่างมีความหมาย ส่งผลให้การพัฒนาเนื้อหา รูปแบบการสอน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ภายในโรงเรียนได้รับการขับเคลื่อนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง อีกทั้งการจัดการศึกษาในประเทศไทยก็ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้มีการระบุไว้ในนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ จึงทำให้มีระดับการปฏิบัติกับการจัดการศึกษาในระดับมาก สอดคล้องกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2558) ที่ได้ระบุว่า จุดเริ่มต้นของการสอนประวัติศาสตร์ควรมีจุดเริ่มต้นตรงที่หลักสูตรการศึกษาในปัจจุบัน แล้วต่อด้วยการสร้างความเข้าใจในธรรมชาติ และสาระสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์ก่อนเข้าใจวิธีสอนและจิตวิทยาของการเรียนรู้ ซึ่งทั้งหมดนั้นคือการเริ่มต้นจากตัวครูเป็นสำคัญการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกร่วมกับภาคภูมิใจในความเป็นชาติ และยังสอดคล้องกับประจักษ์ สระแก้ว (2567) ที่ได้ศึกษากระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ได้มีนโยบายในการนำแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาใช้กับโรงเรียน

ในสังกัด ทำให้ครูมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน เพราะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย โดยการร่วมมือระหว่างนักเรียนด้วยกัน กิจกรรมมีความหลากหลาย มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยการกำหนดเป็นนโยบายในการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ในเขตพื้นที่การศึกษา

2. การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงรุก ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ประกอบด้วย 5 ด้าน ข้อเสนอเชิงนโยบาย จำนวน 12 นโยบาย อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 นโยบายด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การขับเคลื่อนการเรียนรู้เชิงรุกในวิชาประวัติศาสตร์ ต้องไม่อยู่เพียงในระดับครูหรือกิจกรรมในห้องเรียนเท่านั้นแต่ต้องมีการยกระดับเป็นนโยบายระดับระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา ต้องให้ความสำคัญในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ นำนโยบายขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับ Supab, A. & Siththada, T. (2024) ที่ได้ระบุว่า การบริหารวิชาการเป็นภารกิจหลักที่สำคัญของสถานศึกษา ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมและสนับสนุนครูให้สามารถออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พร้อมทั้งจัดสรรทรัพยากร แหล่งเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงรุกอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นถึง ความสำคัญของการกำกับติดตามนโยบายต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่อง การดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการนิเทศภายในที่ช่วยให้ครูได้รับคำแนะนำ และการประเมินผลช่วยให้ทราบถึง ความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค และแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับเจนภพ ชัยวรรณ (2566) ที่ได้ระบุว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเห็นความสำคัญต่อการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีการกำกับติดตาม นิเทศภายใน และประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ให้ครูได้ดำเนินการตามรูปแบบ มีการวางแผนดำเนินงาน ตาม 5 ขั้นตอน ซึ่งได้แก่ นำทาง วางธง ลงงาน ทานตรวจ และอวดผล ส่งผลให้ครูพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ครูสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้เหมาะสม

2.2 นโยบายด้านหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า หลักสูตรท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการศึกษา เพราะบูรณาการชุมชนสู่การเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจและประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตจริงได้ การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจะเชื่อมโยงกับตัวตนของผู้เรียน สร้างให้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้หลัก เสริมสร้างความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทยได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2567) ที่ได้เสนอว่า การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ต้องให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ในท้องถิ่น ส่งเสริมให้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่มีลักษณะบูรณาการและเชื่อมโยงกับชีวิตจริง ทำให้เป็นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปสู่การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น และตระหนักถึงคุณค่าของการเรียนประวัติศาสตร์มากยิ่งขึ้น อีกทั้ง ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นถึง ความสำคัญของกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เป็นกระบวนการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยการทำกิจกรรมที่หลากหลายและน่าสนใจ ส่งผลให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง เกิดความเข้าใจในเนื้อหาอย่างลึกซึ้ง สามารถสร้างองค์ความรู้และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้ สอดคล้องกับวิภาพรรณ พินลา และวิภาดา พินลา (2562) ที่ได้เสนอว่า ครูผู้สอนต้องจัด

กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนด้วยกัน โดยใช้เทคนิคหรือกิจกรรมต่าง ๆ โดยเน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ และได้ใช้กระบวนการคิด เพื่อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ขึ้นมาด้วยตนเองจากการปฏิบัติที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ พร้อมทั้งจัดสรรอุปกรณ์ให้เพียงพอและเหมาะสม เพราะการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในยุคดิจิทัล จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ผ่านสื่อมัลติมีเดียทำได้เนื้อหาที่น่าสนใจและเข้าใจง่ายขึ้น เทคโนโลยียังช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ และส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดเชิงวิพากษ์ของผู้เรียน สอดคล้องกับยุวดี ชมชื่น (2561) ที่ได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยประยุกต์วิธีการทางประวัติศาสตร์และการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยจัดการเรียนรู้แบบเผชิญหน้า (Face-to-Face) และการเรียนรู้แบบออนไลน์ (Online Learning) พบว่าผู้เรียนมีความสามารถในการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ การใช้เทคโนโลยีร่วมกับการสืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้รับในการแก้ไขปัญหาและเข้าใจเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในหลากหลายมิติได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

2.3 นโยบายด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาครูควรมุ่งไปที่สมรรถนะสำคัญในการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา เนื่องจากช่วยเพิ่มศักยภาพและความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การอบรมเชิงปฏิบัติการเปิดโอกาสให้ครูได้เรียนรู้ ผักผ่อน และประยุกต์ใช้นวัตกรรมการสอนที่หลากหลายและทันสมัย นำไปสู่การส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) ที่ได้เสนอว่า รัฐควรสนับสนุนการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทั้งการพัฒนาความรู้และสมรรถนะด้านเนื้อหาสาระที่สอน ศาสตร์การสอน การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเรียนรู้และการสอน การพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ด้านบทบาทใหม่ของครูในยุคใหม่ และรัฐควรสนับสนุนสถานศึกษาให้มีการจัดระบบและวิธีการพัฒนาครูในสถานศึกษา ให้มีการเรียนรู้ร่วมกัน มีการพัฒนาตนเองและวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นอีกว่า การส่งเสริมกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC (Professional Learning Community) ในโรงเรียน คือการสร้างวัฒนธรรมใหม่ที่ครูคือผู้เรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยนวิธีการสอนด้วยแนวทางที่หลากหลายและพัฒนาวิธีการสอนร่วมกัน ซึ่งการดำเนินงานตามกระบวนการ PLC ในวิชาประวัติศาสตร์ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จะช่วยสร้างพื้นที่ให้ครูผู้สอนประวัติศาสตร์ได้แลกเปลี่ยนเทคนิค วิธีการ และนวัตกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น สอดคล้องกับดวงทิพย์ ผโลปกรณ์ (2565) ที่ได้เสนอว่า การใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่เกิดจากร่วมมือของสมาชิกในการร่วมมือกัน ระดมความคิด เพื่อสร้างกิจกรรม แก้ปัญหาการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียน แลกเปลี่ยนองค์ความรู้และเทคนิคที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนที่สนุกสนานและให้ความรู้ไปพร้อมกัน ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ที่สูงขึ้น

2.4 นโยบายด้านการใช้สื่อและสร้างนิเวศการเรียนรู้ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า สื่อและเทคโนโลยีมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน ช่วยตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนและส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในชั้นเรียนสามารถเพิ่มแรงจูงใจในการเรียน สร้างความ

สนใจ และช่วยให้นักเรียนเข้าถึงข้อมูลและความรู้ได้กว้างขวางมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้ครูสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับบริบทของสังคมดิจิทัล สอดคล้องกับพระปรีชาญาณ ชยุทโธม (ถิ่นแถว) (2566) ที่ได้เสนอ กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ โดยผู้สอนต้องจัดเตรียมเครื่องมือต่าง ๆ และเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม โดยการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ต้องพัฒนาการสอนประวัติศาสตร์แนวใหม่เป็นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีการนำเสนอสื่อและแหล่งเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นถึงการลงทุนในสื่อการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลและแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มการศึกษาในยุคปัจจุบันที่มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ การจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมช่วยให้ระบบการศึกษา มีความยืดหยุ่นและเข้าถึงได้มากขึ้น สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ตอบสนองต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) ที่ได้ระบุว่า แพลตฟอร์มการเรียนรู้ดิจิทัล (Digital Learning Platform) คือ พื้นที่ออนไลน์ที่รวบรวมข้อมูล เครื่องมือและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ไว้ในที่เดียวเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการศึกษาสามารถเรียนรู้ผ่านบทเรียนได้หลากหลายรูปแบบ ทลายข้อจำกัดของการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา ประเทศไทยควรพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลแห่งชาติสำหรับให้นักเรียนและครูทุกคนเข้าถึงได้

2.5 นโยบายด้านการร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการสร้างเครือข่ายวิชาชีพครูมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน เป็นการเปิดโอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนแนวคิด ประสบการณ์ และวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) เกิดการต่อยอดทางวิชาการ การพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ และขยายผลนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ไปยังครูผู้สอนนำไปใช้จัดการเรียนรู้ในโรงเรียนต่าง ๆ สอดคล้องกับนิภาพร กุลสมบุรณ์ และสุวิมล ว่องวานิช (2565) ที่ได้เสนอวิธีการที่โรงเรียนประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้เชิงรุกได้ดีที่สุด คือ การมุ่งพัฒนาทางวิชาชีพในเรื่องการเรียนรู้เชิงรุกแก่ครูทุกคนในโรงเรียน ส่งเสริมให้ครูทำงานด้วยกันและแบ่งปันการปฏิบัติที่ดี เพื่อทำให้เกิดการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน โรงเรียนควรให้ความสำคัญในการเรียนรู้เชิงรุก และประเมินผลกระทบของกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ใหม่ที่น่าสนใจนำมาใช้เสมอ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นถึงการประสานงานความร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่น สถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ในการมีส่วนร่วมส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ที่ไม่ได้จำกัดอยู่ในห้องเรียน แต่ขยายไปสู่แหล่งเรียนรู้จริงในชุมชน มีการบูรณาการความรู้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและประเทศชาติ สอดคล้องกับกับปณิตตา ไชโย และณัฐเชษฐ์ พูลเจริญ (2566) ที่ระบุว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนหรือแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์เป็นฐาน ช่วยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมผ่านประสบการณ์ตรง มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ เรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ตรงตามสนใจ และได้พัฒนาความรู้ด้วยตนเองด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ช่วยให้เกิดการพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนหลายด้าน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 และสถานศึกษาในสังกัด สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายและขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เชิงรุกในโรงเรียน และพัฒนาองค์ประกอบแต่ละด้านให้เกิดผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการนำนโยบายไปปรับประยุกต์ใช้ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของการจัดการศึกษาในพื้นที่

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับข้อเสนอเชิงนโยบายการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในรายวิชาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

2.2 ควรศึกษาเป็นวิจัยและพัฒนาในการนำนโยบายไปใช้จริงในสถานศึกษา ประเมินประสิทธิภาพของข้อเสนอเชิงนโยบาย และพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ พร้อมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรืออุปสรรคในการดำเนินงาน

เอกสารอ้างอิง

- เจนภพ ชัยวรรณ. (2566). รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. สืบค้นเมื่อ 31 มีนาคม 2568. จาก : https://www.sk3.go.th/news-detail_2446_81392.
- ดวงทิพย์ ฝิโลปกรณ์. (2565). ผลการพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ โดยใช้เกมการ์ดระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรณีศึกษาการใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม). วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 11(1), 230-244.
- นิภาพร กุลสมบุญ และสุวิมล ว่องวานิช. (2565). Active Learning: จากความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน สู่ปรัชญาและทฤษฎีรากฐาน ตั้งทิศให้ถูกเพื่อไม่ทิ้งครูให้หลงทางอีกต่อไป. วารสารครูสภาวิทยากร, 3(2), 1-17.
- ประจักษ์ สระแก้ว. (2567). กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1. วารสารครุศาสตร์ปัญญาพัฒน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 2(2), 47-63.
- ปณิตตา ไชโย และณัฐเชษฐ์ พูลเจริญ. (2566). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเมืองน่าน โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ. วารสารปัญญา, 30(1), 37-48.
- พระปรัชญา ชยวุฒโท (ถิ่นแถว). (2566). กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์. วารสารสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม, 4(2), 65-76.
- ยุวดี ชมชื่น. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยประยุกต์วิธีการทางประวัติศาสตร์ และการเรียนรู้แบบผสมผสาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิภาพรรณ พินลา และวิภาดา พินลา. (2562). การเรียนรู้เชิงรุกของครูสังคมศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 20(1), 1-12.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). รายงานการวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับ National Digital Learning Platform สำหรับประเทศไทย. กรุงเทพฯ : บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.



- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). รายงานการศึกษาวิจัย สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุรินทร์. (2565). หลักสูตรประวัติศาสตร์ท้องถิ่น “นครชัยบุรีนทร์” จังหวัดสุรินทร์. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2567. จาก : <https://reo13.moe.go.th/e-book/หลักสูตรประวัติศาสตร์/>.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2566). เกณฑ์การคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ประจำปี 2566. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2567). แนวทางการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในสังคมร่วมสมัย: เรื่องของฉัน เรื่องของเรา Local History, Our Story. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- หน่วยศึกษานิเทศก์. (2562). แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- Supab, A. & Siththada, T. (2024). Academic administration to develop active learning management. Retrieved from: <http://journalgrad.ssru.ac.th/index.php/8thconference/article/view/4917/3507>.